

Ἄλλ' οὐ μόνον ἡ σοφιστικῆ, ἀλλὰ καὶ ἡ νεωτέρα φιλοσοφία τὴν ἀναφορὰν αὐτῆς πρὸς τὸ τῆς θρησκείας περιεχόμενον ἐξαιρέσασα κατέστησεν ἀρχὴν τῆς φιλοσοφίας τὸ ὑποκειμένον.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ μὲν πρότερον φιλοσοφία τὸ ἐν τῇ φύσει πρῶτον ἐζήτει, ὁ δὲ Καρτέσιος τὸ δι' ἑαυτὸν, γίνεται δῆλον, ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς φιλοσοφίας καὶ τούτου εἶναι ἐξ ὑποκειμένου.

Ὅσον ὁμως θέβαιος εἰμί, ὅτι ὑπάρχω, τοσοῦτον, ὅτι καὶ α καὶ β καὶ γ ὁ Καρτέσιος ὁμως τὴν συνέχειαν ταύτην νὰ ἀποδείξῃ μὴ δυνήθει, δὲν ἠδυνήθη συνεπῶς οὐδὲ εἰς ἄλλην νὰ ἔλθῃ βεβαιότητα, εἰμὴ εἰς τὴν ἐξ ὑποκειμένου.

Ἐξ ὑποκειμένου δὲ ἦν καὶ ἡ Λαϊνιτικὴ μέθοδος, διότι καὶ αὐτὴ εἰς τὸν σχηματισμὸν ἀπέβλεπε τῶν ἐνοιῶν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν διὰ ἀπεπλάνησεν τὴν Βολφίου σχολὴν εἰς δογματικὴν ἐκλεξιν, ἡ ὁποία θλασιν ἔχουσα τὸν λόγον ἐκάστου δὲν διέφερε παντελῶς τῆς σοφιστικῆς, καὶ τῆς ἐκλεκτικῆς τῶν Γάλλων σχολῆς.

Ταύτην δὲ τὴν ἐξ ὑποκειμένου θεωρίαν, τὴν ὁποίαν καὶ ἅπαν τὸ γένος τῶν ἐμπειρικῶν φιλοσόφων ἀπὸ Βαζωνος καὶ ἐφεξῆς παρέλαβεν, ἀνῆρτάμεν ἐν ταῖς κρίσεσιν ἡμῶν, ἀποδείξαντες, ὅτι ἐπὶ τὸ ὑποκείμενον, ἢ κατὰ Σ. Κόμον ὁ ἄνθρωπος, ἀρχὴ κατασταθῆ τότε τὰ ὄντα ἀναροῦνται ὡς πραγματικά, τούτων δ' ἀναιρουμένον συναναίρειται καὶ ἡ παράστασις καὶ ἡ νόησις· τότε εἰς οὐδὲν ἄλλο τις ἀφικνεῖται εἰμὴ μόνον, εἰς τὸ τοῦ Καρτεσίου νοῦ ὕλοισιν εἰμί· τότε θέβαιον εἶναι μόνον τὸ νοεῖν, τὸ κενὸν παντὸς πραγματικοῦ, πάσης οὐσίας. Εἰς δὲ τὸν τοιοῦτον νοῦν, κενὸν ἤδη ἀντικειμένου ἐπιβάλλεται ἡ ἀνάγκη νὰ παραῖξη ἐξ ἑαυτοῦ τὰ ἀντικείμενα, ἢ βεβαιότης αὐτοῦ μεταβάλλεται εἰς πρόσταγμα, καὶ ἡ γνώσις αὐτοῦ εἰς βούλησιν, ὡς παρὰ Καντίω βλέπομεν ἐν τῇ μεταβάσει ἐκ τοῦ θεωρητικοῦ εἰς τὸν πρακτικὸν λόγον. Ἡ θεωρία δὲ αὐτὴ δὲν ἀναίρει μόνον τὴν ἀλήθειαν τῶν παραστάσεων ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑποχρέωσιν τῶν ὑπαρχόντων νόμων καὶ ἠθῶν, διότι καὶ ὁ φυσικὸς καὶ ὁ ἠθικὸς κόσμος, καὶ αὐτὸς ὁ θεός, εἰσι τοιοτοτρόπως τοῦ ατόμου προϊόντα, διότι οὐδὲν ἐστὶν ὑπὲρ τὸ ατομον καὶ παρ' αὐτό. Αἱ δὲ περὶ τούτων αἰσχυραὶ τῶν σοφιστῶν καὶ ἐγκυκλοπαιδιστῶν δοξαῖαι εἰσι τῆς θεωρίας ταύτης συνέπειαι. (Ὡρα αὐτοσχέδιον διατριβὴν Α. Κοραῆ μετατυπωθεῖσαν Ἀθήνησι 1842 περὶ τοῦ νόμου καλὸν καὶ νόμου κακόν.)

Ἐκ τῶν εἰρημένων δῆλον γίνεται, ὅτι τὸ ἐξ ὑποκειμένου καὶ λέξις ἑλληνικὴ εἶναι, καὶ ὅρος φιλοσοφικὸς ἀναγκασιότατος εἰς διακρίσιν τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων. Ταῦτα ὁμως ὁ Σ. Κόμος ἀγνοῶν, μακρὰν τοῦ νὰ ἀναίρησεν τὰς κρίσεις ἡμῶν, δαίκεται ἀμαθῆς καὶ περὶ τοῦ ἀρχαίου καὶ τὴν φιλοσοφίαν.

Ἄντι δὲ ὁ Σ. Κόμος νὰ ἀναίρησεν τὴν δευτέραν κατηγορίαν, καὶ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι δὲν εἶναι πανθειστῆς, νομίζει, ὅτι καθαπτόμενος τοῦ Σχελλίγγιου, καὶ αὐτῶν τὰς κατὰ τοῦ ὕλικου πανθεισμοῦ κατηγορίας τοῦ Βιλλμίου ἀποδίδων ἀσυνειδήτως, ὡς ἀπεδείξαμεν ἐν

ταῖς κρίσεσιν ἡμῶν, ἀπαλλάττει ἐξυτὸν ταύτης τῆς κατηγορίας.

Εἰ δὲ ὁ Σωκράτης ἐξυμνεῖται, ὅτι τὸν ἐξ ὑποκειμένου νοῦν τῶν σοφιστῶν εἰς τὸν καθόλου, τὴν οὐσίαν, ἀνήγαγεν, πρέπει καὶ ὁ Σχελλίγγιος νὰ ἐπαινεῖται, ὅτι τὸ ἐξ ὑποκειμένου τοῦ Φιχθίου ἐξῆλθε εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐπεξέτεινε.

Ὁ δὲ Σελλίγγιος τούτο τοῦ Φιχθίου τὸ ἐγὼ εἰς τὴν οὐσίαν ἀνυψώσας ἀπέδειξεν, ὅτι τὸ ἐν ἡμῖν καὶ τὸ ἐκτὸς ἡμῶν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἐστὶ, καὶ τούτο θέλων νὰ σημάξῃ ἐκάλεσε τὸ σύστημα αὐτοῦ σύστημα τῆς ταυτότητος.

Ἄλλὰ διὰ τῆς ἐκτάσεως ταύτης συμπεριελαβεν εἰς τὸ σύστημα αὐτοῦ καὶ τὴν φύσιν, τὴν ὁποίαν τοῦ Φιχθίου τὸ σύστημα ἀπέκλειεν, ὡς ἀποδείξας, ὅτι τὸ καθόλου τούτο ὑποκείμενον τὴν ὅλην φύσιν διήκον ἀνυψοῦται ἐν τέλει εἰς συνειδός.

Ἐντεῦθεν δὲ καιαδείκνυται καὶ ἡ μετάβασις ἐκ τῆς ἐξ ὑποκειμένου εἰς τὴν ἐξ ἀντικειμένου θεωρίαν κατὰ μὲν τοὺς ἀρχαίους χρόνους διὰ Σωκράτους, κατὰ δὲ τοὺς νεωτέρους διὰ Σπινόζου καὶ Σχελλίγγιου· διότι καὶ ὁ Σπινόζας ἰδὼν, ὅτι ὁ Καρτέσιος τὸ νοεῖν μόνον ἑαυτοῦ θέβαιον ὑποθέμενος τὰ δ' ἄλλα ὡς ἕτερα, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἔλθῃ εἰς βεβαιότητα τοῦ ἑτέρου δι' ἑαυτοῦ ἤλθεν εἰς τρίτον τι δ' ἄπειρον, τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ νοηθῆ, παρέλαβε τὸ τρίτον τοῦτο τοῦ Καρτεσίου ὄν, καὶ οὐσίαν ἀπόλυτον ἀπεφῆγας· ἀλλὰ ἀπόλυτον αὐτὸ οὐσίαν ἀποφηνάμενος κατέστησεν τὴν οὐσίαν ἀπλὴν τῆς οὐσίας ἰδιότητα. Ἐκτιθέμενοι δὲ τὴν μετάβασιν ταύτην, νομίζομεν, ὅτι ἀποδεικνύομεν, ὅτι ὁ μὲν Σχελλίγγιος καὶ νῆσαν καὶ ἐπιστημονικῶς τὴν θεωρίαν αὐτοῦ καὶ ἀνέπτυξε καὶ ἰδρύσασα, ὁ δὲ Σ. Κόμος μὴ ἐνοῶν τὸν Σχελλίγγιον ἐκφράζεται ἀπρεπῶς περὶ αὐτοῦ, λέγων, ὅτι ὁ Σχελλίγγιος τὸν θεὸν κατ' ὄναρ ἐπέωπτευσε.

Τὸ δὲ Σχελλίγγιου σύστημα, σύστημα τῆς ταυτότητος κληθὲν, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς παρεξηγήσεις καὶ κατηγορίας, ὧν μία ἦν καὶ Ἰακωβίου, αὐτῆ, ὅτι τοῦτο τὸ σύστημα τὸ πᾶν μετὰ τοῦ θεοῦ συγγένον εἶναι πανθεισμὸς. (ἀκολουθεῖ)

ΜΑΘΗΜΑ ΔΙΔΩΓΗΣ ΤΩΝ ΦΡΟΝΙΜΩΝ
ΣΥΖΥΓΩΝ.

Μετῶν τῶν ἐν Παρίσιος πλουσίων καὶ ἀριστοκρατικῶν οἰκίῳ, ὅπου συνήρχοντο τῶν ἀνωτέρων τάξεων ἄνθρωποι τὸ ἑσπέρας ἐπὶ τῆς αυτοκρατορίας τοῦ Ναπολέοντος, ἦτο ἡ τοῦ Κόμους Δ. Ἐν μέσῳ τῆς ἐκλεκτῆς ταύτης κοινωνίας ἐφαίνετο συχνάκις καὶ ὁ περίφημος Σποντίνης, φθάσας τότε τὸν ὕπατον τῆς δόξης βαθμὸν ὡς μουσικὸς τοῦ θεάτρου. Τρις τῆς ἑβδομάδος ἐγίνοντο πανγυρικῶς τοιαῦται συναστρο-